

ZAGADNIENIE 18   Rozwój pieśni w epoce romantyzmu

1) Charakterystyka pieśni romantycznych

- a) tematyka: miłosna (miłość często nieodwzajemniona, kończąca się samobójczą śmiercią bohatera, np. F. Schubert – cykl *Piękna młynarka*), tematyka ludowa (S. Moniuszko *Pieśń wieczorna*), historyczna, patriotyczna (F. Chopin *Leci liście z drzewa*), opisy przyrody (E. Grieg – cykl pieśni *Wspomnienia z gór i fiordów*)
- b) pieśni mogą być utworami samodzielnymi lub wchodzić w skład cyklu pieśni (F. Schubert *Winterreise*) lub w skład opery (S. Moniuszko *Halka*; *Straszny dwór*)
- c) obsada pieśni: na głos z towarzyszeniem fortepianu (S. Moniuszko *Prząśniczka*) lub orkiestry (G. Mahler – cykl pieśni *Cudowny róg chłopca*) oraz na chór z akompaniamentem (S. Moniuszko *Spod igielek kwiaty rosą ze Straszego dworu*)
- d) budowa pieśni: zwrotkowe (*Pieśń wieczorna* S. Moniuszki), zwrotkowo-refrenowe (*Chochlik* S. Moniuszki), zwrotkowo-wariacyjne (*Dobranoc* z cyklu *Winterreise* oraz *Pstrąg* F. Schuberta), przekomponowane (*Leci liście z drzewa* F. Chopina), miniatury jednozwrotkowe (pieśni z cyklu *Dichterliebe* R. Schumanna)
- e) typy pieśni: dumka (charakter refleksyjny), np. dumka Jadwigi ze *Straszego Dworu* S. Moniuszki; ballada (z podziałem na role i rozbudowaną fabułą, np. *Król Olch* F. Schuberta); romans, np. pieśni P. Czajkowskiego etc.

2) Twórcy pieśni romantycznej w Niemczech

- a) Ludwig van Beethoven (cykl *An die ferne Geliebte – Do dalekiej ukochanej*)
- b) Franciszek Schubert (cykle: *Die schöne Müllerin – Piękna młynarka*; *Winterreise - Podróż zimowa*; zbiór pieśni *Łabędzi śpiew*)
- c) Robert Schumann (cykle pieśni: *Dichterliebe – Miłość poety*; *Frauenliebe und Leben – Miłość i życie kobiety*)
- d) Johannes Brahms (*Noc majowa*; *Kołysanka*; *Pieśń deszczowa*; *Pieśń dziewczęcia*)
- e) Hugo Wolf (zbiory pieśni: *Italianisches Liederbuch*; *Spanisches Liederbuch*), autor pieśni na głos z fort. lub ork.
- f) Gustaw Mahler (cykle pieśni: *Pieśni wędrowca*; *Cudowny róg chłopca*)
- g) Ryszard Strauss (pieśni na głos z fort. lub ork.)

3) Twórcy pieśni we Francji

- a) Hector Berlioz (*Branka*; *Młody pasterz bretoński*)
- b) Gabriel Faure (około 100 pieśni na głos z fort.)

4) Twórcy pieśni w Rosji

- a) Michał Glinka (*Przegląd wojsk o północy*; *Pieśń podróżna*; *Zastolnaja piesnia*)
- b) Aleksander Dargomyżski (*Łza*; *Nocny zefir*)
- c) Modest Musorgski (cykle – *Z izby dziecięcej*; *Pieśni i tańce śmierci*)
- d) Piotr Czajkowski (*To było wczesną wiosną*; *Pieśń cyganki*)

5) Twórcy pieśni w Polsce

- a) Fryderyk Chopin (19 pieśni: *Życzenie*; *Śliczny chłopiec*; *Z gór, gdzie dźwigali*; *Pierścień*, *Smutna rzeka*; *Leci liście z drzewa*; *Wojak*; *Piosnka litewska*; *Posel*; *Dwojaki koniec*; *Narzeczony*; *Czary*)
- b) Stanisław Moniuszko (ok. 300 pieśni zebranych w 12 *Śpiewnikach domowych*: *Dziad i baba*; *Dziadek i babka*; *Rybka*; *Chochlik*; *Prząśniczka*; *Znasz-li ten kraj*; *Pieśń wieczorna*; *Kozak*; *Kukułka*; *Stary kapral*; *Trzech budrysów*)

6) Wpływ pieśni na inne gatunki muzyczne

- a) miniaturę fortepianową (Feliks Mendelssohn *Pieśni bez słów*)
- b) symfonię (Gustaw Mahler symfonia *Das Lied von der Erde*)
- c) muzykę kameralną (Franciszek Schubert kwartet smyczk. *Śmierć i dziewczyna*; kwintet fort. *Pstrąg*)